

de så nødt vil kigge: det gamle hus og Karl Oskars forældre ved siden af huset. Alting er uden bevægelse, men det ryger sort fra skorstenen, og langsomt trækker vognen os bort fra det sidste billede.

Rejsen over havet og den første tid i Amerika er skildret i den samme fortællende stil, uden dramatiske overbetoninger, uden betydningfulde underbetoninger. Spændingen mellem håbløshed og desperat tro på, at noget godt må vente et sted forude, afbrydes aldrig, heller ikke i det sidste billede, der ligner en triumf, men rigtig nok en triumf af meget foreløbig karakter, for hvad skal der nu komme? En lykkelig ny tilværelse, eller en tilværelse som den, man netop har truffet, en svensker, der er udvandret for år tilbage, og nu lever som en sindssyg eneboer. Trængslerne hører aldrig op, næppe heller i »Udvandrernes« fortsættelse »Nybyggerne«.

Den sociale indignation er rettet mod den onde øvrighed og katekismustyrannerne. Den svenske jord er blevet forbandet, tilværelsen ødelagt af regeringens og troens pampere. Karl Oskar vender naivt og primitivt sin vrede mod Gud og truer op mod himlen,

men Kristina forarges på ham – i hendes øjne er modgangen Guds retfærdige straf. Den bevidste oprører er Karl Oskars lillebror Robert, den belæste dreng, der ikke kan finde sig i hverdagen. Men Danjel, lægprædikanten med den store tro og sidenhen de store opgør med selvretfærdigheden, Danjel er revolutionens selvbevidste og logiske mand. Da han tager med på færden til Amerika, får den præg af det tidløse oprør.

Denne lægprædikant er ifølge sin placering den blandt alle disse mennesker, som hæver sig tydeligst over trivialtilværelsen, og Allan Edwall spiller ham med en sej diktion, der nedgør alle modsigelser og lader forstå, at denne Danjel er en sand profet. Næsten lige så selvstændigt træder den unge oprører Robert frem af udvandrerskaren, og det er klogt, at Troell har besat rollen med Eddie Axberg, Olof i »Her har du dit liv«. Max von Sydow og Liv Ullman bærer tragedierne og de desperate håb – de er Karl Oskar og Kristina, de to forpinte og kæmpende trivialmennesker i denne enestående film.

Jørgen Stegelmann

■ Se filmens credits side 183.

NIELS SKYUM-NIELSEN, f. 1921, professor, dr. phil. Leder af den filmkritiske afdeling ved Historisk Institut, Københavns Universitet. Har udgivet bogen »Filmen De fem År« (se artiklen i bladet), »Filmen som historisk kilde«, Universitetets skriv- og rejsekalender 1970, »Filmen og historikeren«, Undervisning og historie nr. 2, 1970. På vej er »Film og lyd som historiske kilder, en foreløbig redegørelse« (udkommer i foråret i antologien »Film og kildekritik«).

	Flemming Behrendt (Weekend-avisen)	Anders Bodølsen (Politiken)	Per Calum (Jyllands-Posten)	Martin Drouzy	Poul Einer Hansen (Weekend-avisen)	Henning Jørgensen (Information)	Frederik G. Jungersen (Berlingske Tidende)	Philip Lauritzen (Information)	Poul Malmkjær	Ib Monty (Jyllands-Posten)	Morten Pii (Information)	Chr. Braad Thomsen
* Ship ohøj (Keaton)	★★★	★★★★	★★★		★★★	★★★★	★★★		★★★★	★★★★	★★★★	★★★★
* Kone søges (Keaton)		★★★		★★★★	★★★	★★★★	★★★★		★★★	★★		★★★
Berøringen (Bergman)	★★★★	★★★		★★★	★★★★	★★★	★★★	★★	★★	★★	★★★	★★★★
Udvandrerne (Troell)	★★			★★		★★★	★★★	★★		★★★		★
French Connection (Friedkin)	★★	★★★★	★★★	★★	★★	★	★★★	★★		★★	★★	●
Skudsikkert \$ kup (Brooks)	★★		★★		★★★	●	★★			●	★★	
Leve døden (Arrabal)	★★			★★★	●	★★★	●	★★		●	★★	★
Brutal magt (Dassin)					★★	★	★	★★	★	★★	★	
Emil fra Lönneberg (Hellbom)	★								★	★		
Sommeren 42 (Mulligan)	★	●				●	★★			●		
Truslen fra abernes planet (Taylor)	●	★★	★				★				★	
Den store krig (Clavell)					★	●	★★			●		
Justitsmordet – Sacco & Vanzetti (Montaldo)	★	★★★		★	●	●	★			★		★
Deadline (Ohlsson)			●	★★	●	●	●		★			★★
Med krigen i blodet (Sherin)	●		★				●			●	★★	
John Shaft – detektiv i aktion (Parks)			★		★			●		●	●	
Manden i vildmarken (Sarafian)	●		●			●	★★					
Lenin, din gavtyv (Stenbæk)	★	●		★	★	●				●	●	
Manden der havde magt over kvinder (Krish)	★		●		★	●						
Doc Holliday (Perry)	★		●			●	★					
Knald i låget (Stern)	●						★			●		
Nicolai og Alexandra (Schaffner)	●		★								●	
Truslen fra det ukendte (Wise)	★				●	●	●			●		
Den røde sol (Young)	●		●		★	●	●	●				
Danske alternativfilm:												
Livet i Danmark	★★★★		★		★★★★	★★★★	●	★★	★★★★		★★★★	
Tornerose var et vakkert barn	●		●		★★	★	●	★★	★		★★	★★★
En mand	●		★		●	●	★		★★		●	
Film Dagbog (Niels Schwalbe)	●			●		●		★★★		●		

* = repremierer